

J E L E N K Ö R.

89. szám

Pest, szombat november 7^{ká}

1835.

F o g l a l a t: Magyar- és Erdélyország (országgyűlési tudósítás; kinevezések; pesti időközi játékszin; Uj Légrád város; Fodor Pál †). Ausztria. Anglia (O'Connell választási ügye; toryk ismét mozognak; a' pénzügy javulta; Follets lakomája Exeterben; angol lapok a' francia kormány ellen). Franciaország (grandvauxi lakoma; Latapie; egyveleg). Spanyolország (ándujari junta; alkudozás d. Carlos és Cordova közt; d' Espana, Espinosa; klastromok eltörlesztése 's a' t.). Éjzszakamerika. Törökország. Görögország. Schweiz. Olaszország. Németország. Oroszország. Persia.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Oct. 30kán a' fő RR. is elvégzik az arányosítást, 's kevés változtatással jóváhagyák a' RR. szerkesztését. — A' RR. kerületi üléseikben közelebbi napokon a' sérelmek 's kívánatok tárgyában költ főrendi 2ik; és szó-lásszabadsági 10ik válaszüzenet, továbbá a' békesi sérelem 's a' legujabb kir. válaszok forogtak vitatás alatt.

Ó cs. k. Fölsége a' m. k. udv. kancellárhoz Reviczky grófhoz intézett legfensőbb kabinet-irata által f. e. oct. 20áról, a' budai nem egyesült görög püspök, Joannovits Jusztin halálával megüresült budai püspökszékre Zivkovits Pantaleimon eddigi dalmátiai püspököt méltóztatott kinevezni. — Ugyan ő cs. kir. fölsége sept. 30iki legf. határozata szerint, a' balázsfalvi egyesült görög székeskáptalan tagjai közt PappTódor nagyprépost halála által okozott elöléptetéseket, 's különösen: Sztojka Gáborét nagy prépostságra; Krajnik Simonét olvasó, Rác Vazilét éneklő, Nemes Jánosét ör, Mataú Konstantinét iskolás, 's Boér Istvánét chartophilax vagy levéltárnokkanonokságra, mindnyájokat a' fogarasi egyesült görög püspök Lemény János ajánlatára, kegyelmesen jóváhagyni, végre ugyanazon püspök legf. helyen megerősített alapítványlevelénél fogva említett székes káptalannál utolsó kanonokká kineveztetett Alpini Izidórt, ezen sajátságában kegyesen megerősíteni méltóztatott. —

Pesten az időközi magyar színház (kerepesi-uton) erősen épül. A' falak köröskörül már egy ölnyinél magasban állnak a' föld felett. Terv szerint az épület kívülről 24 ölnyi hosszú, 16 öl 2 láb széles, 8 öl 3 láb magas, fődél nélkül. Belül a' színpad 7 öl 2 láb széles 's 9 öl 2 láb hosszú. A' színterem (auditorium) 8 öl 's 4 láb hosszú. Páholy 3 sorosan lesz, földszint 's az első és második emeletben; ezeken felül leend a' karzat. A' csemegetárak is belül lennének 's földszinre nyílnának. A' színterem fűthető lesz. — Pest városa 15 ezer vto frrtal segíti e' vállalatot. Történetek más magányos segedelmek is, mellyek között nem hallgathatunk el egy igen igen nemest. Mingyárt eleinte, midőn az alapot ásni kezdék, jó egy ember, feleségestül, talyigával és ásóval; semmit sem szól, hanem munkához fog és dolgozik erősen a' többi

munkással. Másod, harmad 's negyednap folyvást megjelen 's a' legbuzgóbb munkás; ő első ki ásóhoz nyul 's utolsó ki azt leteszi; — felesége szorgalmasan földet talyigáz. A' megye tisztviselője, ki többekkel ott nézi vala a' munka-haladást, figyelmestetvén a' jó emberre, végre megszólítja: ki rendelte őtmunkára, vagy mi vezérli e' fáradságra? „Uram! felel ez, én szegény napszámos vagyok, 's kenyeremet kézmunkámmal kersem. — Pénzem vagyonom nincs, de megáldott Isten érzéssel Hazám iránt 's dobogó szívvel minden iránt, mi nemzeti, megáldott hozzá testi erővel, karjaim bírják a' munkát, 's ha két hetet itt, e' nemzeti ügy körül feleségemmel együtt munkában kitöltendünk, leszen még időm 's erőm napi élelmem keresését folytathatnom.“ 'S a' becsületes ember megtartá szavát; ő és felesége a' két hetet serény munkájokkal kitölték. Neve, mint később hallottuk, Turóczi József. (Mellékesen legyen mondva: ama' másik nemzeti játékszinnek is, melyre méltó helyül ő cs. kir. főhgsége a' Nádor, a' kereskedőségi csarnokkal szemközti telket vala kegyes engedni, — szinte reményteljesen halad elő ügye, — 's mint értesítettünk, gróf Széchenyi István ur, mingyárt a' telek-átengedési napon mintegy 34 ezer pengő frtnyi ajánlatról vala biztosítva. A' nemes gróf maga 10 ezer pengőt ajánlott.)

Uj-Légrádbul, Mura mellől: Octob. 23 's 24ik napjai voltak Somogy vármegyének azon küldöttsége által, melly Uj-Légrád városának építésére leszen fölviigázandó, megállapítva arra, hogy a' Mura mellett fekvő 's eddig ugynevezett kákonyai és sz. háromsági mezőn Uj-Légrád városnak talpköve megvetessék 's a' házhelyek kiosztassanak. A' mondott időben és helyen a' küldöttségen, t. i. Péry Ignác táblabíró, Hochreiter Ambrus főbíró és Török Miklós tiszti földmérő urakon kívül, Festetics László gr. földesuraság részéről a' csurgói urodalmi tisztség, Ó-Légrád városnak pedig majd minden lakos gazdáji, — és egyéb vidéki urak és lakosak számosan jelenvén meg, miután a' küldöttség nevében Péry Ignác ur a' tárgyat rövid beszédben 's fölszólításban előterjeszté, megkezdék a' föl-osztási munkát. — Előszér is a' 10 holdbul álló szép piac, azután a' róm. katolikusok, ágostai 's helv. vallásnak egyházai, papok 's iskolatanítók lak-

helyei 's az urasági házhelyek, városház helye, végre pedig utczák szerint a' többi lakosok házhelyei osztattak ki. — Uj-Légrád város fekvése a' Mura és Kanizsa vizek összefolyása közt, emelt helyen, egy részről szőlőhegyektől 's erdőktől környezve igen kies tájon van helyezve, — más felül pedig innen majd fél-Muraközön végig láthatni 's azon az új város fekvése mintegy uralkodni látszik. Különösen bájos az azon hely, hol valaha gróf Zrínyieknek egy kis várok vagy erőségük volt, 's melly most szőlőkkel van beültetve 's csak sánczairól ismértethetik meg. E' vár, és a' Murán tul volt, de már elmosott erőség közt, a' szigeti hős gr. Zrínyi Miklós 16 esztendő ifjú korában először és pedig a' Murába lóháton ugratva viaskodott egy törökkel, kit meg is győzött. Ezen új város egyik felén egy domb tövében a' mai nap is ugynevezett Zrínyikútból gyönyörűen buzog föl a' kristály forrás. Uj-Légrád kevés idő mulva a' stajer és olaszországi kereskedésnek kulcsa lehet. A' város alatt folyó Murának a' Drávába szakadása e' helytől csak egy órányira esik. Kanizsa vize alkalmas hajózhatásu csatornáat adhat 's a' várost Nagy-Kanizsával egyesítheti, sőt időjártaival a' Pölöske vize segítségével a' Zala vizével 's Balatonnal is összeköttethetik. A' fölösztás végbementével Légrad város a' küldöttséget 's több jelenlevő urat is megvendégtelt, melly alkalommal a' bold. fölség, mint a' ki az új város építéséhez kegyes jóváagyását adta, tisztelettel 's hálával megemlítettén, Ő cs. kir. fölségeért, ns. Zala és Somogy szomszéd vármegyékért, a' földesuraságért és gróf Széchenyi István urért azon ohajtással: „hogy valamint már egyik gőzöstünkön Szegedig eljutott, ugy ezen városhoz is valaha elvezéreltessék“, 's még többekért is, áldomások ürittetek. —

Miskolczon f. hónap 15-én Fodor Pál kir. tanácsnok életének 63ik évében öröklétre átszenderült. Tetemei 5kén takarítottak el Balatonban a' nemzetségi sirboltban. A' boldogult ns. Borsod vmegyének 19 évig jegyzői 's 16ig alispáni hivatalát köz tetszéssel viselé. Ágoston és Ferencz szép reményű fiai kivül számos szegény és árva (30 évig az árvaszék elnöke volt) siratja benne atyját.

A U S Z T R I A.

Galiczia és Bukovina résziről a' fölségi kívánatok iránt oct. 15kén nyitattott meg Lembergben az országgyűlés (Postulaten-Landtag). Megnyitó beszéd után a' legfensőbb leírások és kívánatok német és lengyel nyelven olvastattak föl. A' tanácskozások négy napig tartottak, mert 20kán a' hozott végzések már fölolvastattak ismét német és lengyel nyelven, — 's ezzel a' gyűlésnek vége lett.

A' Journal des Débats az Ausztria és Görögország közti kereskedési szerződésről beszélvén, abban az ausztriai kabinet bölcs és gondolkodó politikájának szép munkáját látja, 's azt hiszi, hogy e' szerződésnek a' dunai hajózás elevenítésére, a' feketetengeri hajózás szabadságára, 's a' dunamelléki vidékek jövő sorsára nagy befolyása leend.

A N G L I A.

O'Connell 's Ruthven urak választás-ügyének vizsgálata még nincs elvégezve. Legújabb ülése a' biztosságnak szintolly zajos volt, mint a' többi. O'Connell folyvást rajta van, hogy hallgattassanak ki tanujit; 's a' biztosak hosszas ide 's tova csavargatás után végre eltökélék magukat, hogy az O'Connell által előadott pontok közül némelyeket igen is nyomozni fognak, 's azok iránt kihallgatandják a' tanukat. O'Connell azonban föltétlen nyomozást sürgete, melly joga ellenmondhatlanul törvényes határozáson alapul. A' biztosak ismét előbbi mesterségükhöz folyamodtak, 's minthogy semmire sem mehettek, ismét elhalasztották az ülést. — O'Connell bizonyos Cloncurry lorddal, ki nagy befolyásu barátja volt Grey ministeriumának, 's átaljában nagy tekintetű Irlandban, de kivül O'Connell ur azon rendszabályok óta, mellyeket Grey ministeriuma Irland iránt létrehozott, teljes meghasonlásban élt, most egészen kibékült. —

A' Sun dicséri azon levelet, mellyet Murray dr. a' dublini katolikus érsek, annak megczáfolatául közre tett, mintha a' kath. egyház a' más-kép gondolkodók üldözését tanítaná, 's azt mondja, hogy e' hitvány állítást a' kath. papság Irlandban eléggé megczáfolta dicséretes viseletével. —

Leon püspök, d. Carlos buzgó hive oct. 10én Rotterdamból titkon Londonba érkezett. Mint mondják, d. Carlostól megbízásai vannak néhány magas személyhez Angliában. — A' Globe fájdalommal jelentti, hogy Londonban Echelsea és Whitechapel tájékán önkénteseket szednek d. Carlos számára, 's fényes ígéretekkel osztogatnak tisztleveleket. —

A' toryk ismét mozganak. Oct. 19én fényes ünneplést okozott a' királyné megjelente Oxfordban, hol az általa még nem látott egyetemet látogató meg. Kísérőji voltak a' szász Weimari herczegasszony 's Cambridge György hg. — Wellington mint az egyetem kancellárja tisztelkedett, 's üdvözölő felirást olvasott el, mellyre a' királyné kegygyel-teli válaszolt. Az „ifju gentlemanek“, a' tanulók mindenféle szép magas-egyházi 's tory érzelmekkel mulatkoztak, mellyeket majd tetszés-kiáltozásokban, majd rőfögésekben jelentének ki. „Az asszonyságok!“ (tetszés.) „Wellington hg. Sir R. Peel, Lyndhurst lord, a' püspökök, egyház és király!“ (tetszés.) „Brougham lord!“ (rőfögés.)

„Ő fölsége ministerei!“ (röfögés.) „J. Russell lord!“ (röfögés.) „A' felsőház többsége!“ (tetszés.) „Az asszonyok még egyszer!“ (tetszés.) „Az asszonyok szobaleányai!“ (kaczaj) Radnor lord és rókász kutyái!“ (tetszés.) Radnor lord és a' dissenterek!“ (röfögés.) „A' kannibalok szigetének királya! (O'Connell) (röfögés meg kaczaj) sat. —

Az előmutatott számadásokból az tetszik ki, hogy az országos bevétel szaporodott, a' kiadás kevesbült, 's így a' pénzügy javult. A' Standard már most azt állítja, hogy a' status-jövedelem szaporodtának egy harmadát az utóbbi év utolsó negyedében Sir R. Peel igazgatásának tulajdoníthatni. A' Courier azonban ezen okoskodásra következőleg felel: „Igen is, megengedjük, hogy ezen szaporodás némely részét az igen tisztos baronetnek tulajdoníthatni. Ő választást rendelt (a' parlamentbe, fölösztatván azt) 's az által a' postalovak béréből, 's a' bor és égettszesz-adóból jövő bevétel kétség kívül öregbíté. De senki sem kétli, hogy azon politikai izgas, (melly annak következtése volt, hogy az igazgatást magára vállalta, mert jól jegyezzük meg, ő maga mondta, hogy mind Melbourne lord elbocsáttatása, mind az ő kineveztetése az ő tanácsára történt, 's hogy ő mind azért felelős) a' nemzet jóléte haladásának nagy gátot vetett, 's igen hihető, hogy a' jövedelem még sokkal bővebb fogott volna lenni, mint a' milyen volt, ha ő 's W. herczeg a' kormányt háborítatlanul engedék vala ösvényén haladni.“ — A' Spectator mondja, hogy a' szöveg-bejegyzések a' reformerek részire kedvezők, 's Middlesex megyét kivévén, egyet sem tudna nevezni, mellyben a' reformerek nem szaporodtak volna, számos boroughban (választóhelyeken) pedig a' tory többség megtörtetett. — Lavradio gr. a' portugáli küldött, ki azon kényes külön küldeményre van megbízva, hogy az ifju portugáli királyné összekelését eszközje Szász-Coburg herczeggel, Londonból Párison át Németországba utazott. — Ujyorkban e' név alatt: „atlanti gőzhajózási társaság“ olly egyesület keletkezett, mellynek czélja egy vonal rak-gőzhajókat állítani föl Ujyork és Liverpool között. A' társaság az Unio congressusához szabadék-levelért készül folyamodni. Cobb kapitány, ki Ujyork és Liverpool közt a' kereskedési közlekedésben eléggé isméretes, lelke ezen derék 's nagyszerű vállalatnak. A' gőz-rakhajók 1200 tonnányiak lesznek, 's biztosan reménylik, hogy ezen nagy, több száz mérföldnyi utat a' két rév közt 12 nap alatt fogják megtehetni. — A' birminghami városházban oct. 14én nagy gyűlés tartatott, mellyben elhatározták, hogy „fontolassék meg azon kegyetlen nyomás 's megsulyosított szenvedés, mellynek a' nyugotindiai

gyarmatokban a' rabszolgák, a' nyugotindiai természetőknek a' parliament által megajánlott 20 millió ft stgnyi tömérdek kárpótlási mennyiség daczára is, a' tanulási idő neve alatt még mindig kitétetnek, 's nyujtassék be Melbourne lordnak emlékirás eziránt.“ — A' gyűlés 5000 főből állott, többnyire quakerek és asszonyokból.

A' királyné Oxfordot oct. 21én hagyta el, 's miután Strathfield-saydemben, Wellington hg. nyárilakán meghált, 22én Windsorba érkezett. Azon biztosság, melly O'Connell és Ruthven urnak Dublinban megválasztatása törvényességét vizsgálja, üléseit még nem bírta bevégezni, mert úgy, mint akarja, nem meri, úgy pedig mint kellene, nem akarja azt megtenni. —

Sir W. Follets megbizóji, ki Sir R. Peel ministeriuma alatt fő ügyész volt, nagy lakomát adtak neki Exeterben oct. 21én. A' vendégek száma 480 volt. Follets ur beszédet tartott, mellyben a' whig ministeriumnak szemrehányásokat tett, hogy a' parliament ülése elején mindenféle mesterségeket követett vala el, csak hogy a' hatalmat ismét kezeibe keríthesse. Hasonló lakomát adtak Edinburgban megbizóji Sir J. Campbellnek oct. 19én, mellyben ő is politikai beszédet mondott, hol először védte a' ministeriumot a' toryk szemrehányásai ellen, azután pedig, noha elismeré mind Sir R. Peel, mind Wellington hg tehetségeit, még is oda nyilatkozék, hogy az elsőnek mint miniszternek mindig határozottan ellen fogna szegülni, az utólsót pedig katonai erkölcssei, gondolkodás-módja, előítéletei és szabadelmű kormány-elvekben teljes járatlansága miatt egészen alkalmatlannak itéli status-igazgatásra. Mi a' felsőházat illeti, a' reformerek többsége új választáskor bizonyosan megszapornék, úgy annyira, hogy a' lordok akkor e' jelenséget félre nem magyarázhatnák tovább, 's minden helyes és szükséges rendszabályt kénytelenítettének elfogadni. Tanácsom pedig, úgymonda végre, az: gondoskodjék a' nép, hogy szabadelmű alsóházat válasszon, akkor a' lordok önmaguktól megjavulandanak. Az alsóház alkotmányszerűleg, egyszerű mind merészen, 's férfiasan nyilvánítsa nézeteit bizonyos rendszabályok iránt, 's e' rendszabályok bizonyosan törvényekké válandanak. — A' főügyész (Campbell) mentegeté Abercromby urat, ki hasonlóképen meg volt e' lakomára hív, meg nem jelente miatt, mivel úgymond az alsóház speakere (elnöke) állásával meg nem férhetőnek hiszi föllépni a' politikai mezőn, különben ez által ellenségeinek csupán alkalmat nyujtana szemrehányásokra 's feddésekre. A' gyűlés e' nyilatkozással tökéletesen megelégt. O'Connell is tartott nyilvános beszédet Limerickben oct. 19én a' tiszteletére fölkészített lakomán, hol ismétlette, hogy

támogatja szívesen a' mostani ministeriumot, mert elszántnak véli azt Irlandnak igazságos kormányzására, 's Angliával és Skótzíával ugyanazon láb-
ra állítására. De ha ezen ígéret nem tartatnék meg, akkor ismét az unio fölbontás mellett harcolna.
Öst. Beob. —

Az angol lapok egyenesen vádolják már 's világosan megtámadják a' francia kormányt, hogy pártolja sőt segíti d. Carlost. A' M. Chronicle szerint pedig már az angol kormány is belévegyült e' kérdésbe. Következő a' nevezett hirlap ide tartozó cikkelye: A' britt kormány bizonyos jegyzéke a' francia kormányhoz azon segély iránt, melyet d. C. folyvást nyer Franciaországból, komoly hírekre adott alkalmat, 's alapos kétséget gerjeszt a' francia kabinet őszinteségéről Spanyolország iránt. Levelezőnk azt írja, hogy levelet látott, mellynél fogva d. Carlos az éjszaki fölségekhöz emlékirást nyújtott be, melly azonban ügyelés nélkül mellőz-
tetett el. A' francia kormány eleinte élénk nyugtalan-
lansággal nézte a' dolgot, de tudaták vele, hogy az idén semmit sem fognak tenni Spanyol vagy Franciaország ügyeire nézve, de ha jövő ministeri congressusig a' spanyol kérdés nem határozatnék el 's Franciaország mostani ösvényén marad meg, akkor a' szárazföld nagy fölségei tanácskozására meg fog hivatni. Levelezőnk azt toldja ehez, hogy e' levél igen tisztes 's hiteles kulföbül ered. " Egy más cikkelyben még világosabban szól a' M. Chronicle: „Most, ugymond, Franciaországból d. Carlos részire a' segedelmet olly nyilvánosan szerzik, hogy azt sem mondhatni többé: a' francia hatóságok ujai-
k közt nézik át a' dolgot, mert a' színlés v. tettetés a' francia határszéleken már teljesen megszűnt. Don Carlos seregei úgy tekintetnek, mint Lajos-Fülöp szövetségesei; 's valóban ők is egyedül azon barátok, kiket a' francia politika most Spanyolországban lel. De mi lesz hát Franciaország becsületéből, a' négyesszövetségnek a' király által lett aláírtából 's a' doctrinaire kabinet azon ismételt állításából, hogy hű akar maradni a' királyné ügyéhez? Azonban a' M. Chronicle még e' cikkelylyel sem elégszik meg, hanem még következővel is verdesi a' francia doctinaireket: „Mikép csudálkozhatni már most, hogy panaszkodunk a' négyesszövetség megszegéséről a' francia kormány által, midőn láthatni, hogy a' kabinet elismért 's megfizetett organumai naponként olly tételeket állítanak 'svitatgatnak, mellyek az egyezés szellemével össze nem férhetők? Szövetségünk a' juliusi Franciaországgal vala kötve, azon Franciaországgal, melly jogosan vala büszke revolutiójára, 's az általa nyert chartára, a' nép háromszínű zászlójára Franciaországával, melly uj dynastiát emelt a' királyszékre, mellyet republicanus intézvények környezendnének. A' négyesszövetség arra volt számítva, hogy Fran-

ciaországban a' revolutiói koronát fentartsa, a' félszigeten pedig a' törvényszerű koronákat biztosítsa. A' népérzelem kifejezése volt az a' négy országban, mellyek összeszövetkeztek szabadságukat 's függetlenségüket az éjszaki triumvirség fegyverei ellen védelmezni. 'S mit hallunk most a' szövetséges tagok egyikétől? A' fölkelési szellem Spanyolországban veszélyesnek rajzoltatik. 'S nem épen ezen fölkelési szellem emelte é az Orleansokat a' Bourbonok királyszékére? Miért legyen azon fölkelési hathatosság, melly Franciaországban illy nagyot tett, Spanyolországban képtelen, szabadságot adni a' nemzetnek? Azon politikai elvekkel, mikép azokat a' Jour. Débatsban olvashatni, a' négyesszövetség fenállása nem férhet meg. Franciaország Spanyolországot épen a' forduló perczen hagyja el, 's az ellenség táborához pártol. " E' cikkelyhez azután még azt toldja, hogy még Angliával is ingadoz szövetsége Franciaországnak, minthogy a' tuileriák kabinetje O'Connell beszédeitől megrettenve, nem ohajt egyebet, mint a' Peel-féle tory ministerium visszakerülését. Mindazáltal illy érzelemben a' francia nemzet nem osztozik ministeriumával; 's ámbár az angol toryk 's a' francia doctinairek igen egy értelműek, azért az angol nép még is a' francia néppel tart, 's ha ez utóbbi valódilag megismérendi boldogulása gáta-
it, bizonyosan lerázandja rosz ministereit nyakáról. Öst. Beob. —

FRANCZIAORSZÁG.

A' Journal des Débats hosszú cikkben védeni ügyekeznek Thiers urat, hogy a' torignyi bíró-
t hivatalától felfüggeszté. — A' Temps szerint a' ministerium a' hami fogoly voltministereket valami családi kastélyba vagy házba szándékozik küldeni szabad választásuk szerint, honnan azután becsületszavoknál fogva nem lenne szabad eltávoznok, 's később még több enyhítés követné e' rendszabályokat. A' Temps ez uttal azt is ohajtja: bár e' nagylelkűség a' többi politikai fogolyra is kiterjesztetnék! 's bár e' rendszabály egyedül tiszta emberiség cselekvénye legyen, ne pedig részrehajló politika következménye! — A' Moniteur du Commerce azt állította, hogy a' Nouvelle Minerve-t a' Latapie-féle levéllel megcsalták, 's a' levélíró nem maga volt a' general. Erre a' Messenger levelet közöl a' Nouvelle Minerve szerkesztőjétől, mellyben bizonyítja, hogy a' levelet Latapie neki maga személyesen adta át több olly személy előtt, kik őt (Latapie) igen jól ismerik. —

A' Journal de Paris hirlette volt, hogy Vernet, a' hires festő az Éjszaki (Nord) megyében némi vadászaton szemétsértette volna meg. A' Messenger szerint ez egész hír hazug, mert Vernet ur jól érzi magát Párisban, 's nem sokára Versaillesba

menend, a' muzeum számára bizonyos füstvényt elvégezni. — A' Reformateur a' szajnai törvényszék ismét három hónapos fogságra és 5000 fr. bírságra ítélte. —

A' Temps szerint, a' francia 's angol kormány a' porta és Mehemed Ali közt oly kiegyenlítést ügyekeznek eszközölni, hogy Aegyptus a' mostani basa halála után előbbi függelmi viszonyába essék vissza a' portához. Ez által az ottoman sereg orosz beütés esetére Aegyptussal erősödven azt könnyebben visszaúzhatná. A' Temps maga sem sokat hederít az egész hirre, de közli azt még is, mint hirt. — Mintegy három hét előtt Vigier grófnál Grandvauxban több magas tekintetű személy lakomázott, mely alkalommal botránkoztató 's minden illedelmet megsértő jelenetek fordultak elő. A' lakomában részesültek közé számították Thiers, Duchatel, Persil, Rambuteau, Jacqueminot 's a' t. urakat. Egész Paris teli volt e' vendégséggel, 's mindenütt csak arról beszéltek, a' mi különösen a' benne részt vett főtisztviselők nagy becsstelenségére vált. Legelsőben Jacqueminot hitte szükségesnek megczáfolni az ellene 's a' lakoma ellen felhordott vádakat. Egy levelet küldte tehát valamennyi hirlap-szerkesztőhöz, melyben a' grandvauxi lakomát minden illetlenségtől tisztának állítja, 's hol semmi olyas nem történt, mit bármi becsületes férfi nem vallhatna meg vagy miért pirongania kellene. (Jacqueminot a' párisi nemzeti őrség parancsnoka.) Persil pedig a' legújabb párisi lapokban tagadja jelenlétét e' lakomán. —

A' cassatioszék előtt octob. 22én fordult elő Raspail pöre azon sérelem miatt, mellyel Zangiacomini nyomozó bírót illette, midőn Fieschi vétsége miatt elfogták 's vallaták. E' sérelemért Raspail urat a' kir. törvényszék két éves fogságra ítélte, mi a' büntetés legfőbbje illy vétség-fajban, ámbár az ítélet maga is megvallja, hogy enyhítő körülmények forogtak fen. A' cassatioszék eltörölte ezen ítéletet, 's az ügyet a' roueni kir. törvényszékre utasította. — A' hadkészület Abder-Kader ellen Afrikában komolyan látszik előhaladni. A' katonaság egy része már elment, más része indulóban van. Orleans hgnek, a' Messenger szerint, oct. 31én kelle oda elindulnia, ha igaz. —

A' Moniteur ellenmond azon hirnek, mellyet a' Nantesban megjelenő Breton terjesztett el: mint-ha t. i. a' kormány parancsot adott volna, hogy szűnjék meg a' sereg az országutak csinálásában részt venni, 's azokon, mint eddig, dolgozni.

A' pairszék nov. 10én fogja Portalis gróf tudósítását hallani Fieschi 's vádtársairól, 's titkos ülésben mint vádkamara fog Fieschi, Pepin, Morey, és Boireau fölött ítéletet hozni. Ekkor a' vádlottaknak egy hónap fog védelmekre engedtetni,

azalatt pedig a' pairszék az aprilisi vádlottak pörét veendi elő Lunevilleből, Arboisból és St. Vienne-ből. Dec. közepe felé pedig Fieschi pöre fogna e' ökerülni, mely alkalommal Fieschi mint fővádlott különös vádlotti szerepét szándékozik játszani vádlott társai ellen, minthogy közülök mindegyiknek határozott részvétet tulajdonít vétkében. Pepin pénzt adott az erömüre, 's a' szobaért a' bért fizette; ő maga Fieschi Morey segedelmére sütötte el az erömüvet, míg Boireau a' Boulevardon állott, a' lövés irányán kívül jelt adni az elsütésre. Majd elváltak, mennyire igazak Fieschinek ezen vallomása; 's mennyire támogatvák való tettdelegok által. Fieschi pöre után a' pairszék az aprilisi pörből a' párisi osztályt szándékozik vitatás alá venni, 's minél előbb elítélni. —

SPANYOLORSZÁG.

A' cadixi és sevillai junták' hódolása, mellyet a' madridi Cortes olly dicsekvé hirdete, későbbi történetek' következtében újabb változások által megsemmisült, 's a' kormány' reményei hoppon maradtak. Az andujari középponti junta, melly oct. 1ső napján Donadio gr. elnöksége alatt alakult, folyvást nyakas ellenszegülésében maradt, 's még ezzel be nem érve, Andalusia' többi részeit is, mellyekmára a' kormányhoz állottak, újra fellázította. — Ezt különösen egy oct. 3kán kiadott fölszólítás által akará végbevenni, melly oct. 7kén Cadixba érkezvén, ott nagy forrongást okozott 's azt eszközölte, hogy ismét új, noha csak tanácskozó, junta állott fel Hore kormányzó alatt, mellynek tagja többek közt Osorio ezredes is. — Az andujari független fölségű junta intézkedik a' despennaperrosi és manzanaresi egyesült hadierőrül, a' madridi kormány ellen. Mig e' junta föl nem oszlik, Andalusia folyvást nyilvános lázadás állapotban marad. — Donadio gr. a' junta elnöke nagyon föllengző 's erőselekkü liberalis férjfi; másodelnök d. Augustin Oviedo osztálynok. Számos oknál fogva hihetni, hogy az andujari junta el van határozva, mind addig ellentállani, mig Mendizabal' ígéretei tettdelegokká nem válnak.

A' Memorial Bordelais szerint a' carlosi főhadi szálláson merész terveket koholnak. Minden carlospárti junta Navarrából és Biscayából a' praetendenshez rendeltetett. A' navarrai sereg fő vezérévé Casa-Eguia gróf, katonai és politikai ismeretekkel gazdag férfi, neveztetett Iturralde helyébe, ki ezentul d. Carlos oldala mellett fog szolgálni. Eguia navarrai születésű. — Minden fölkelte tartományban ujoncokat szedtek Carlos számára, ki utóbbi napokban külföldről is nevezetes pénz- és takarmány-mennyiséget kapott; minden eddig elszórt hadierő Estellában gyűl össze 's az Ebróhoz közelít. A' cataloniai sereg' fővezérévé d' Espana grófnak kelle vala lennie, de ez, (mint már tudva

van) visszatért Franciaországba. Úgy hiszik, hogy a' carlositák, 20,000 emberrel, kik közt 1500 lovag, Vitoriát akarják megtámadni, 's ha ezt elfoglalhatják, Burgos ellen indulni. Don Carlos, a' szabadelműek közt divatozó egyenetlenséget használni szeretné; 's annak is hire van, hogy Elio ezredes Cordova generálnak fényes ajánlatokat tett, hogy azt d. Carlos' részire megayerhesse. — Oct. 25i Journal de Paris szerint Mina general Barcelonába megérkezett.

D. Carlos és Cordova közt folyvásti alkudozás van, mellynek tárgya hihetőleg a' foglyok' kölcsönös kicseréltetése. Ez, mint írják, oct. 25kén Berrióban, Pamplonától egy legua távolságra, fog megtörténni. — A' Memorial Bordelais közli azon pontokat, mellyeket Elio ezredes Cordova generálnak d. Carlos nevében ajánlott, ha részére át pártol: 1) generál-kapitányi rangot a' seregnél. 2) Castiliai czimet maga 's maradéki számára. 3) Cubai szigeti alkirályságot 's havannahi kormányzóságot. Ez igen csak annyi, mint medve bőrre inni, mi előtt meglőttük azt. — Oct. 22én már azt is hirleltek, hogy Cordova a' csábításnak engedett. De ezen hir költöttnek látszik.

D' Espana general visszatértéről következőleg írnak a' hirlapok: ezen general 130 emberrel belépett Cataloniába, hol Samsó és Muchacho vezéreket találta. Ezekkel elindulván, több órai éjjeli ut után 14én reggeli 2 órakor francia határra ért. A' 17ik serezed egy osztálya által mingyárt körülvétetvén váratlanul és rögtön megtámadtatott 's ellenállás nélkül megadta magát. A' mit a' carlosi párt ellen vesztéségnél legjobban sajnál, az nem annyira d'España személye, mint az őt kíséző, 's d. Carlos ügyének sok hasznot ígérő derék tiszték. — A' Gazette de France igen kárhóztatja d' Espanát, 's vádjai bebizonyítására következő levelet közöl: V. Károly pártját elhagyta egy férjfi, ki nem volt érdemes, de képes sem őt szolgálni. Ezen férjfi, ki régóta a' francia határon lappangott, már ezelőtt három hónappal köteles lett volna a' catalonai vezérséget átvállalni. Mi a' halasztgatásokat, mik által Spanyolországba bemenetelét naponként késleltette, elég jők voltunk, magas politikájának 's okos számolásának tulajdonítani. 1000 emberből álló catalonai sereget elibe 's a' határtól 3 legua távolságra varakozott reá. Samsó és Muchacho vezérek, legényeik javával, mindössze 100 ember 's ezek közt 15 tiszt, egész a' határig mentek fogadására. A' generál megjelen 's örömrivallattal fogadtatik. Most már visszaakarnak menni a' nagyobb sereghez, még pedig a' sziklákon keresztül vezető legrövidebb uton; de a' generál más utat választ azon ürügy alatt, hogy a' hegyi út igen rossz. Hijában mondják neki, hogy az általa választott út fran-

czia határra vezet; egy „parancsolom“ bezarja ajkaikat. Néhány percz mulva egy pásztorra találnak, 's attól a' legközelebbi falu nevét kérdik. A' pásztor felel, hogy az francia falu, mellyben 25 emberből álló francia őrség van. Samsó és Muchacho vissza akarnak fordulni, de a' fővezér dörgő parancsszava ellenkezőt rendel. A' faluba érnek; a' francia seregosztály fegyverhez kap, új seregek jelennek meg; 's Espana átadja kardját és katonáival is letéteti fegyvereiket. — Muchacho ellen akart állni, 's már tüzet parancsolt, midőn azon tisztelet, mellyel a' spanyolok generáljaik iránt viseltetnek, 's azon erős parancsolat, minél fogvást a' francia határ ellen minden erőszakoskedés tiltva van, önmérsékletre emlékezteté; — meglépte őn haját 's megakará magát ölni; de végre megnyugodott szerencsétlen sorsán 's összetörte nem használható kardját. A' foglyok Perpignanba vitettek 's az ország belső részeibe fogtak vezetetni. Mindnyájan derék fiúk 's jó katonák. Homlokukon lehet olvasni belső dühöket a' fölött, hogy védelem nélkül fogságba jutottak.

Espinosa general, ki a' királyné által andalusiai fő hadi parancsnokká, 's az andujari junta által az andalusiai juntai sereg vezérévé egy időben neveztetett ki, kinyilatkozatá, hogy ez utóbbi hivatalt sokkal többre becsüli. (Kineveztetése által a' királyné kedvezést akart mutatni a' tulzó szabadelmű párt iránt.) — Ezen nyilatkozása után serege elhagyá őt 's a' kormány által kinevezendő fő hadi parancsnok alá adta magát. —

Oct. 14iki madridi Gaceta közli a' királyné rendelését, melly a' klastromok eltörlesztése tárgyában adatott ki. Mivel ugyasmond kitünő aránytalanság van a' klastromok jelen száma 's a' nemzet segéd forrásai közt; a' klastromok nagyobb része azon lelki épület tekintetéből, mellyet a' hívek kívánának, egészen haszontalan; 's e' fölött a' status java kívánja, hogy a' klastromok' nagy birtoka forgásba tétetvén ez által az ország jövedelemforrása szaporodjanak 's gazdagodjanak: jónak találta a' királyné eltörleszteni a' szabályozott kar-szerzetesek (regulierten Chorherren), Benedictinusok, tarragonai és saragossai congregatio, az Augustinianusok és Praemonstrátiak minden klastromit, bár minő legyen is a' bennök találkozó szerzetesek száma. Ezen rendelés alul esupán azon klastromok vétetnek ki, mellyek jelen pillantásban is nyitva állanak, de szoros kikötéssel, hogy a' bennök találkozó szerzetes ujonczokat fölesketni ne mérészeljék. — Ezen klastromok jövedelmei is, valamint az eltörültekéi, a' status jövedelmeihez számítottatnak. — Mi a' többi, julius 25i rendelés által megtartott klastromokat illeti, egy helyen 's az ahoz tartozó vidékben csak egy ugyanazon szerzeteli klastrom állhat fen, kivévén, ha a' kormány

jónak találná az ott álló klastromot addig fentartani, míg ott plebánia készülhet. — Azon klastromok és szerzetesházak, mellyek még eddig el nem törlesztvék ugyan, de jelenleg bármi ok miatt be vannak zárva, maradjanak ezután is bezárva, míg a' cortes sorsuk felől intézkedni fog. Öst. Beob.

A' zamorai paranesnok Madridba érkezett tudósításai szerint ott minden órán várják a' portugáli segédsereg benyomulását, mellynek oct. 10én kelle Braganzából elindulni.

A M E R I K A.

Éjszakamerikai egyesült statusok: Philadelphióból sept. 23ról írják, hogy a' viszonyok az éjszakamerikai statusok 's Franciaország közt még mindig a' régi állapotban vannak, 's addig hihetőleg nem is fognak előhaladni, míg a' congressus össze nem ülend, 's az új elnök meg nem választatik. Mi az elnök-választást illeti, azt hirlik, van Buren ur nem egészen bizonyos a' megválasztatás iránt. Azonban az is megtörténhetik, hogy a' jelelték közül egyiknek sem leend meg az alkotmányszerű szótöbbség, melly esetben a' képviselőház a' három legtöbb szózáttal bíró jelelt közül lenne az elnököt megválasztandó. A' délszaki rabszolgás statusok készebbek az uniót fölbontani, hogy sem a' rabszolgákat fölszabadítani. Az egyesült statusok néptömege azonban ellenzi az unio-fölbontást; 's annál keveseb hihetni, hogy ezen eszme (idea) mély gyökeret verend, mert a' rabszolgástan statusok számra is többek mint azok, mellyekben még rabszolgáság létezik. — Amerikai tudósítások említik egyszersmind, hogy irlandiak seregestül mennek az egyesült statusokba települni, 's hogy kivált Ujyorkban az alnép legnagyobb részét teszik, 's e' városban névszerint már egy új külvárost kelle részökre építeni, annyira megsaporodtak. Többnyire a' legalsóbb szolgálatokat látják el, mire amerikai fehér egy könnyen rá nem adná magát, ha annyi tehetsége van, hogy egy kis földet vehet magának. —

T Ö R Ö K R O S Z Á G.

Stroganoff gróf a' szultántól gazdag gyémánt borítottu szelenczével megajándékozta hagyá el Konstantinápolyt, 's Odessába visszatért. — A' görög patriarcha Konstantinápolyban a' mult napokban ismét letétetett, 's helyébe Gergely, a' seresi metropolita, neveztetett ki patriarchának. — Hafiz basa, az eddigi scutaribeli helytartó e' úsztéből kitétetett, 's helyébe Osman basa a' kaissarii helytartó neveztetett. — A' hajó-és fegyvertárban nyolcz hadihajóból álló sereg fog fölkészítetni, melly Tahir basa vezérlete alatt mint mondják, Tunis felé készül vitorlázni. — A' Rumeli Walessivel Scutariba elküldött Wassaf efendi, ki biztosí eljárással ment

oda, a' főváros felé visszatértekor szerencsétlenül járt, mert négy kísérijével a' gyakor esözések által megáradt Wardar folyón talpon átkelvé, majd belé veszett 's csak nagy nehezen szabadulhatott meg egyik utitársával, a' többi mind a' vízbe fult. — Stürmer báró ausztriai követ (internuncius) Maria-Dorothea gőzhajón Smyrnában volt, hol őt a' hatóságok 17 álgylövéssel fogadták. — Legujabb tudósítások szerint a' dögmirigy mind Perában mind Galatában folyvást dühöng, sőt még magában Stambulban sem szünt meg. Nem rég megholt benne ugyanott Treffer orvos, ausztriai fi. Galatában a' cholera is kiüött.

G Ö R Ö G O R S Z Á G.

A' görög tudósítások szomoruk. Az Allg. Ztg. Triestből következő levelet közöl Görögországból oct. 20ról: Azon hírek, mellyek Patrasson és Anconán keresztül a' görögégtől jönnek, nem nyugtatólag hangzanak. A' főkancellár, eleinte tapasztalt népszerűségéből az által, hogy az orosz párttal közelebb kapcsolatba lépett, sokat veszített. Most házi gond is nyomja őt. Mind két leánya t. i. elutazott az egybekelés után tüstént férjestül Konstantinápolyba, részint hogy férjeikkel meglátogassák a' Bosporust, részint hogy az influenza betegségtől, melly most nagy mértékben uralkodik Görögországban, megmenekedjenek. Onnan visszajövet midőn a' hajó a' Piraeusba futna, idős leánya, kinek láza harmadnap óta veszélyesb caractert ölte magára, meghalálozott. A' hajó nem tarta veszteglést, minthogy a' konstantinápolyi utat is beszámították. A' nép most közönségesen azt hiszi, hogy az ifju hercegné dögmirigyben holt meg, melly Konstantinápolyban nem csak nem szünt meg, de legujabb tudósításoknál fogva új erőre kapott, 's mind Perában, mind Galatában folyvást dühöng. Maga Arman-sperg gróf mind ezen szerencsétlenség, mind a' közügyek állása által egészen le van sujtva és sürgetve kívánja, hogy minél előbb hivassék Bajorországba vissza.

S C H W E I Z.

Említettük, hogy Basel-vidéknek némi baja támadt a' francia kormányval Wahl testvérek ügyében, kiktől megtagadtatott a' letelepülési jog azon oknál fogva, mert zsidók. A' főhely most közli a' francia követ jegyzékét e' tárgyban a' cantonokkal. A' jegyzék egyenesen azt mondja: a' fr. király meghagyta követének Schweizban, hogy szakasszon félben minden közlekedést Basel-vidékkel, ha a' Wahl testvéreket illető végzés 12 nap alatt vizsgálja nem vétetik. Ugyanis a' francia kormány némi kötésekre 's alkukra támaszkodik, mellynél fogva Franciaország és Schweiz közt kölcsönös és egyenlő a' települési jog. A' főhely a' francia követ fenyegető jegyzékére, mielőtt bővebben válaszolhatna,

csak azon megjegyzést tette, hogy a' kérdésbeli esetet egész terjedelmiben kívánja maga elé terjesztetni, ohajtását fejezvé ki, hogy a' dolog barátságos uton intéztessék el minélelőbb. —

OLASZORSZÁG.

Livornoból oct. 21-éről következő levél áll az Allg. Ztgban: „Egy hét óta sem itt, sem egész Toscanában nem fordult elő cholera-eset. Különösen igen félelmes volt az állapot itt, hol a' népesség egészen okulatlan 's készületlen vala erre, 's magát az orvosok nagyobb része által azon kimondott vélemény ellen, hogy e' betegség nagy mértékben ragadós, védelmezni nem tudta, 's e' miatt nagy aggodásban élt. Még rosszabbnak tarthatni a' megszökött orvosoknál azokat, kik az orvosi segélyt drága pénzen osztogatták. Valóban borzasztó vala némelly eset, midőn sok nyavalygó mindenkitől, még legközelebb rokonitól is elhagyatva 's nyomorultan fetrengve kinaiban minden segéd ápolás nélkül kénytelen vala elveszni; mások pedig ideigleni görcsmerevültségben dermedve a' holtak közé dobattak elevenen, 's ott ébredtek föl a' szörnyen halásra. Egy esetre, melyben a' ragály igen hínélő vala, tiz mást leheté számitani, melyekben a' ragályosságnak legkisebb nyoma vagy jelensége sem volt. Azon huszonhat férfi közül, kik a' beteget a' kórházakba hordották, valamint a' kórházakban a' betegápolók közül egyetlen egy sem halt meg, sőt még csak beteg sem volt. Majd nem valamennyi megbetegülésben megelőző hibát leheté észrevenni az életmódban, némellynek a' nagy félelem ártott 's emésztő tehetséget rontotta meg. Léghőmérsékletünk tisztá 's derült, de korán lepott meg a' hideg. Az Apenninek már hóval borítvák 's ha már itt is didergenek, ugy nagy és kora lesz a' tél.

A' mailandi csillagásztoronyban oct. 7-kén éjfélt előtt 0 órával 32 percczel a' csillagidő szerint, vizsgálták Halley üstökösét, mikép az a' Hiuz egyik kicsiny de élénk ragyogású csillagát elfődte. Noha világított a' hold, még is átfénylött a' nevezett üstökös nem csak üstökén, hanem még magván v. derekán is. —

NÉMETORSZÁG.

A' porosz statusujság szerint a' király számos politikai fogolynak, 's elítéltek megkegyelmezett, kik 1830. 's 31-ben a' lengyel fölkelésben részt vettek. Az elítéltek száma a' közbeszólás után is 1600 személy volt.

Az Allg. Ztg. Berlinből következő levelet közöl: „Berlin oct. 19. Azon rendszabályok közt, melyek a' congressuson fölvétettek, egy van, melyet a' német szövetségnek valamennyi német status iránt létesítenie kell, tudnillik azon elv fog fölállítatni, hogy egész Németország fegyveres ereje egy legyen, melly nem az e-

gyes statusokhoz hanem azok összeségéhez tartoznak, minthogy a' szövetségi kötésnél fogvást az egyes statusok közt úgy sem adhatja magát elő háboru, ennelfogvást a' sergek természetesen csak a' szövetség szolgálatára szánvák. Ezért az országgyűléseknek le kell mondani azon jogról, hogy a' hadministeriumok költségeit külön szavazzák meg. E' helyett közép számu mennyiség fog mindenik statusra nézve az 1815 óta megszavazott, vagy a' katonaságra fordított összeségekből kivettetni 's megállapítatni, hogy az évenként előre kiszabassék az országos költségekből, 's ennél fogva mint állandó pont iktatassék a' pénzügyi költségbe.

OROSZORSZÁG.

A' varsói ujságok most hirdetik csak még az 1832ik év dec. 18-án kötött, 's 1833ik év jan. 8-án helybenhagyott kereskedési alkut Russzia 's az amerikai egyesült statusok között, mellyben azon kikötés is van, hogy az alku a' lengyel királyságra is terjesztessék ki, mennyire az abban részesülne.

PERSIA.

Londonból oct. 12-ről aug. elejeig menő tudósítások jöttek Persiából 's félelmesnek írják az ország állapotját. A' király nagybátyjainak lázongásai, kik úgy szólván majd valamennyi körület birtokában vannak, eleinte nem voltak olly terjedtek, mint várták vala; de ellenszegülésök lassanként annyira növekedett, hogy az egész ország mindenfelé meg van szaggatva. Sir Henry Bethune a' parancsnokló tábornok ugyan megverte 's elfogá a' kirmani és schirasi hercegeket, de azon mód, mellyel velök bántak, egész böszülésig elkeseríté a' többit. Hassan Alinak a' kirmani hercegnek a' király parancsára kitolattak szemei, 's azon vadság következésében, mellyel az tétetett, a' szerencsétlen hihetőleg meg fog halni Hussein Ali, a' schirasi hg egy száraz viztárhoz (cisterna) vettetett, 's nem tudni még: nem halt é meg. Igaz ugyan, hogy a' legnagyobb szörnyeteg volt egész Persiában. Sir H. Bethune becsületére meg kell vallani, mikép mindent elkövetett, hogy a' királyt e' kegyetlenségektől visszatartsa, mellyek csak ősbátyja emlékezetét élesztik föl, de hijában. A' kir. sereg most azzal foglalkozik, hogy némi rendet alkosson délszakon, 's Bethune a' legjobb seregekkel éjkelet felé fordult, hogy a' bachtiarokat, bizonyos hegyi kóbor népet, meghódítsa. Azt hiszik, hogy ez expedíció után Kirmanschah ellen fog indulni, melly kerület Abbas Mirza idősb testvére 's leghatározottabb ellensége fiai kezében van. Ezek vonakodtak megjelenni az udvarnál. Anglia és Russzia Mohammed schach tekintetét mindenkép előmozdítani ügyekeznek, e' végre Anglia előbbi követelésit is elengedte Persia iránt.